

Tăng cường tính bền vững của tầng chứa nước xuyên biên giới Campuchia – Đồng bằng sông Cửu Long

© IUCN Việt Nam / Andrew Wyatt

Khu vực đất ngập nước tự nhiên, biên giới Campuchia - Việt Nam

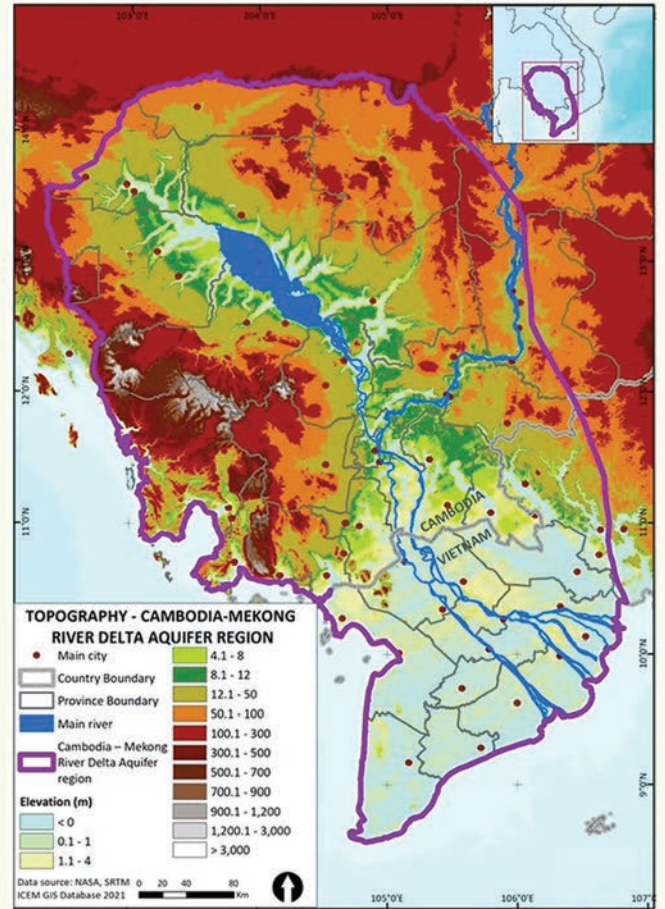
Bối cảnh

Khu vực tầng chứa nước Đồng bằng sông Cửu Long – Campuchia (CMDA) có diện tích khoảng 200.000 km², trải dài từ bờ biển phía tây nam Việt Nam đến biên giới phía bắc Campuchia giáp Lào. Hệ thống tầng chứa nước phức hợp này là nguồn sống thiết yếu cho 35 triệu người, cung cấp nước ngầm phục vụ sinh hoạt, tưới tiêu và các nhu cầu cần thiết khác. Khu vực này bao gồm các vùng đất ngập nước đa dạng như hồ Tonle Sap, vùng trồng lúa nước ở Đồng bằng sông Cửu Long và các hệ sinh thái rừng ngập mặn ven biển – nơi nước ngầm đóng vai trò trọng yếu trong việc duy trì đa dạng sinh học, nông nghiệp và ngư nghiệp. Sự tương tác giữa nước mặt và nước ngầm thay đổi theo không gian giữa Campuchia và Việt Nam, và biến động theo mùa, làm nổi bật tầm quan trọng của quản lý nước ngầm bền vững nhằm đảm bảo tài nguyên cần thiết cho cộng đồng trong bối cảnh biến đổi khí hậu.

Tầng chứa nước này đang phải đối mặt với những thách thức nghiêm trọng như suy giảm mực nước ngầm nhanh chóng, sụt lún đất, và gia tăng các chất ô nhiễm như asen, độ mặn cùng những chất gây hại khác. Những yếu tố này làm suy giảm chất lượng và trữ lượng nước ngầm, đe dọa các hệ sinh thái phụ thuộc vào nước ngầm cũng như sức khỏe con người. Biến đổi khí hậu, cách quản lý ở thượng nguồn và hoạt động phát triển của con người ngày càng gia tăng đã làm trầm trọng thêm tình trạng này, khiến tầng chứa nước và sinh kế liên quan trở nên dễ tổn thương hơn. Hành động kịp thời là điều cấp thiết, nhất là khi các vấn đề này có ảnh hưởng không đều lên các nhóm dễ bị tổn thương như phụ nữ và những cộng đồng yếu thế – những người phụ thuộc vào nguồn tài nguyên này hàng ngày.

Đối tác của dự án

FAO là đơn vị quản lý dự án của quỹ GEF sẽ triển khai dự án CMDA trong vòng 5 năm, phối hợp với các đối tác thực hiện dự án bao gồm IUCN, UNESCO và MERFI. Tổng cục Bảo vệ Môi trường (GDEP) thuộc Bộ Môi trường Campuchia (MoE) và Cục Quản lý tài nguyên nước (DWRM) thuộc Bộ Nông nghiệp và Môi trường Việt Nam (MAE) sẽ là các đối tác chính phủ thực thi dự án tại mỗi quốc gia.

Source: ICEM, 2021

© IUCN Cambodia / Puthkanha Vong

Thực địa tại giếng quan trắc nước ngầm tỉnh Prey Veng, Campuchia

Mục tiêu Dự án

Dự án “Tăng cường tính bền vững của tầng chứa nước xuyên biên giới Campuchia – Đồng bằng sông Cửu Long”, một sáng kiến thuộc chương trình quản lý tài nguyên nước xuyên biên giới tích hợp của GEF, được thiết kế nhằm bảo vệ tính toàn vẹn của tầng chứa nước cho các thế hệ tương lai. Đây là dự án đầu tiên trong khu vực tập trung vào tăng cường quản lý tầng chứa nước xuyên biên giới giữa Campuchia và Việt Nam – một bước đi thiết yếu nhằm bảo vệ vùng sinh thái trọng yếu này. Mục tiêu của dự án được hiện thực hóa thông qua 5 kết quả chính:

Kết quả 1

Thực hiện Phân tích chẩn đoán xuyên biên giới (TDA) để xây dựng sự đồng thuận giữa các quốc gia về các mối quan tâm chính của tầng chứa nước

Kết quả 2

Phát triển và thực hiện các dự án thí điểm để thử nghiệm những lựa chọn như bổ cập nước ngầm và các chiến lược giảm thiểu đánh đổi

Kết quả 3

Tăng cường quản lý tầng chứa nước xuyên biên giới thông qua các cơ chế và thỏa thuận hợp tác.

Kết quả 4

Phát triển Kế hoạch hành động chiến lược (SAP) để tăng cường quản trị tầng chứa nước và thúc đẩy hợp tác xuyên biên giới cùng sự tham gia của các bên liên quan

Kết quả 5

Thiết lập các cơ chế giám sát, lồng ghép về giới và phối hợp xuyên biên giới để đảm bảo tính bền vững lâu dài của dự án

Xây dựng Chiến lược Quản lý Bền vững

Chiến lược của dự án CMDA được xây dựng để giải quyết các thách thức trọng yếu của tầng chứa nước thông qua việc tăng cường quản trị xuyên biên giới, cải thiện khả năng bổ cập và sử dụng nước ngầm bền vững, cũng như thúc đẩy hợp tác giữa Campuchia và Việt Nam. Dự án tập trung vào xây dựng sự đồng thuận về các vấn đề xuyên biên giới then chốt, xây dựng và triển khai các chiến lược toàn diện nhằm cân bằng giữa hệ sinh thái và nhu cầu sinh kế, đồng thời điều chỉnh chính sách và pháp lý nhằm quản lý bền vững và công bằng tầng chứa nước. Dự án cũng nhấn mạnh tầm quan trọng của giám sát hiệu quả, thúc đẩy sự tham gia của các bên và chia sẻ kiến thức nhằm đảm bảo tính bền vững lâu dài. Từ việc tăng cường năng lực của hai quốc gia trong thích ứng với tác động của biến đổi khí hậu lên tài nguyên nước ngầm, dự án hướng tới bảo vệ các nhóm dễ bị tổn thương và đảm bảo cho các sinh kế gắn liền với nguồn tài nguyên thiết yếu này.

Thông qua những nỗ lực chung, dự án CMDA cung cấp khung hành động cần thiết để duy trì sức khỏe của tầng chứa nước cũng như khả năng phục hồi và đáp ứng nhu cầu cho 35 triệu người đang phụ thuộc vào nó, đồng thời bảo đảm nguồn tài nguyên này cho thế hệ tương lai.

Thông tin liên hệ

Cố vấn trưởng – Kỹ sư Robert Bower

Email: Robert.Bower@iucn.org

Văn phòng điều phối dự án IUCN Việt Nam

184 Nam Kỳ Khởi Nghĩa, Quận 3, TP. HCM, Việt Nam

Lắp đặt giếng quan trắc Asen trong nước ngầm tại An Giang, Việt Nam

© IUCN Cambodia / Puthkanha Vong

Nông dân trồng lúa sử dụng nước ngầm ở tỉnh Svay Rieng, Campuchia

© IUCN Việt Nam / Robert Bower

Tăng cường bổ sung nước ngầm tự nhiên - Vườn quốc gia Tràm Chim, Việt Nam